

Selmeczbányai Hetilap

SELMECZBÁNYA ÉS VIDÉKÉNEK VEGETES TARTALMÚ KÖZLÖNYE.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

SZENTGYÖRGYI EDE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rózsa-utca 61./III. sz. a. hová a lap szellemi közleményei és az anyagi rész is ezimzendő.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

csak a „Selmeczbányai Hetilap“:	az „Otthon“ szépirodalmi havi füzetével:
Egy évre 4 frt.	Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 2 „	Fél évre 3 „ — „
Negyedévre 1 „	Negyedévre 1 „ 50 „
Egyes szám ára 10 kr.	
Egyes számok kaphatók a kiadóhiv.-ban és Joerges A. özv. és fia könyvkereskedésében.	

Hivatalos, magán és nyílt-téri hirdetések megállapított díj-szabásunk szerint számítottak és minden általunk közölt hirdetésre felvilágosítás ingyen adatik.

Megjelen minden vasárnap.

Felkérjük azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetésük e hó 1-én lejárt, hogy azt megújítani sziveskedjenek, nehogy lapunk küldését beszüntetni legyünk kénytelenek.

A kiadóhivatal.

Husvét napján.

Valahányszor nagyobb ünnep hajnalához érek, mindannyiszor olyan különös érzélem fog el, mintha másképpen fujna a szellő, mintha a madarak másképpen énekelnének, mintha a hangok hangja más volna, mintha fü, fa, virág, élő-életlen, minden érezné a nagy nap közeledtét. Sokszor gondolkoztam e tényen, majd elmélkedéseim közepette oda jutottam, vajjon nem lehetne-e ennek okául a mai divatos megfejtést önmagamban fellelnem, mely megfejtés az ilyen fajta lázas állapotra nagy bölcsen azt szokta odavetni: idegesség!

Végre is sikerült konstatálnom, hogy mind ezt az illető ünnep jelentőségének mély átérzése szüli bennem. Valóban szinte az lenne különös, ha élő lény, ki tudatával bir vallásának, különböző maradhatna annak egyes kiváló momentumai iránt. Ez csak a teljesen elfásult lélek büntetése lehet.

Vonatkozásában egyike a legjelentősebb ünnepeknek a husvét. A halál és feltámadás, a legnagyobb gazság pillanatnyi mámorának és a megdicsőülésnek, a szenvedés és megbocsátás, a bűn és kiengesztelődés ünnepe.

Az ember teremtése előtt fellázadt angyalok hadat üzentek a menyországnak, hogy a poklot emeljék uralomra; később Káin kioltá öcsese

Három husvétí tojás.

— A „Selmeczbányai Hetilap“ eredeti tárczája. —

Volt nekem egy öreg barátom, a kinek abban telt a különös kedve, hogy mindenféle tárgyat gyűjtögetett, melyeknek ugyancsak csekély volt az értékük, akárki szemlélte is; még az őszeres is alig adott volna az egész szobányi lim-lomért talán öt koronát; de az én öreg barátom dehogyan vált volna meg e kincsétől.

Ki tudja mily emlékek fűzték azokhoz a mindenfélekhöz, melyek között nem egy órát töltött csendes ábrándozásban; néha-néha még köny is szökelt szemébe, ha egy kopott, avult selyemszalagot, félbehagyott himzést, kicserepesedett poharat nézett.

Nem egyszer faggattam érte, hogy hát minek tartogatja ő azt a sok mindenféle haszontalan holmit? vagy mi emlékek fűzik hozzá?

Csak csóvalta az öreg a fejét.

„Nem értesz te ahhoz, öcsém! S ha elmondanám az emlékeimet, még tán ki is nevetnél.“

Az igazat megvallva, nem is voltam éppen olyan kíváncsi öreg barátom élményeire; mert hiszen tudjuk, mily tárgyuak lehetnek egy agglégény emlékiratai, ha ugyan megírná.

Ő sem szólt többé különös gyűjteményéről; én sem.

Beállt a husvét.

Engem, nem tudom milyen szentimentális érzet fogott el, hogy rá gondoljak öreg barátomra. Szegénynek kije sincs, ki valamiképp megörvendeztetné; viszek én neki husvétí piros tojást.

Vettem piros selyemmel bevont, kibélelt, felnyit-

vérét, mert nemtelen indulatainak rabja lön. Az ítélet borzalmas volt; mert a lázadók kárhosszattal lakoltak. Káin megrettent önnön ítéletétől; gyilkos! Ime, a gononszság már mikor akarta kiirtani az igazságot, ám akkor rutul csalódott, rutul bűnhődött.

Annyi ezer év tünt el! ez első bűnök óta a semmiségbe. A népek megfélekedtek ez igaz történetekről, mindinkább süllyedtek mignem oda jutottak, honnan csak az Üdvözítő végtelen irgalma szabadithatta ki őket. De hiába volt az események felmelegítése, hiába a csodákkal érvelt tanítás, a pokol újra lázongni kezdett, Káin utódai „halált“ ordítottak az Igazra, és Jézus a kereszten végezte az emberiség üdvéért felvett emberiségét.

És, mi történt?! . . .

Az istenember előjön a sirból, összezuhatná megint a fellázadt poklot és Káin véreit mind hajdan; oh, most ezt nem teszi! Községről-községre jár, tanít, oktat, meggyőz, csodákat művel, hogy a bosszúnak csak árnyéka sem kísért. A keresztrefeszítést a menyországgal jutalmazza, a tördőfésért átszurt szívét, önmagát hagyta velünk, a sok keserűségért a jótettek egész halmazával viszonz.

Nos, halandó lélek! lehetséges-e, hogy ilyen tények ünneplésekor érintetlen maradjon a vallást ismerő ember szive!?! . . . Mily jól esik az öröktörvény, mely midőn az igaz diadalát hirdeti, erőt, lelkesülést önt a csüggedőbe, édes jutalmat a rendületlenül kitartó szívébe! Mily jól esik a kibékülés a szentsir felemelt köve mellett! Mily jól esik a szeretet, mely hóhérjának is nagylelkűen megkegyelmez! Mily jólesik az

ható tojást s bele szép tajték szivarszopókát; nagyon szerette az ilyeneket öreg barátom.

Örömmel fogadta; de azután, a mint a piros tojást nézegette, mintha elábrándozott volna valamin! Bizony, igazán, köny is csillogott szemében.

„Ne esodálkozzál“ — szólt hozzám — „hogy el-érzékenyedtem. A hányszor ilyen felnyitható piros tojást látok, mindig eszembe jön egy ifjúkori történetem. Három piros tojás szerepel benne. Gyere, nézd meg, megvannak.“

S ezzel elvezetett barátom az ő gyűjteményébe. Ott, külön kis szekrénykében, három piros tojás feküdt egymás mellett.

Az egyik, a legnagyobbik, szép piros bársonyból, arany cizfrázatokkal; a másik piros atlasz, de a cizfrája csak bronz; a harmadik közönséges tojás, pirosra festve, rajta nyilvánvalóan átjárt lángoló szív kikarczolván, alatta két betű, B. S.

„Látod ezt a három szívet?!“ kérdezé barátom. Ezt az egyiket, ezt a bársonyost, szép, fiatal, gazdag nő kapta. Ez a másik itt, ez az atlasz, gyémántokat rejtett magába. Ez itt, ez az egyszerű; látod, semmi különös sincs rajta. Mit gondolsz, melyik volt a legbecsesebb ajándék?! Ha nem unod, elmondom a történetüket.

* * *

Huszonhárom éves voltam, midőn megismerkedtem Véghi Margittal. Megszerettük egymást a fiatal szív egész odaadó hevéllel. Mily ábrándokat szőttünk! Azt hittük, az nem is lehet másként, minthogy egymáséi legyünk. Pedig hát másként lett. Egy nap azt adá tudtomra Margit apja, hogy fölöslegesnek tartja további

alázatosság, mely felkeresi az undok betegséget a kétségbeejtő szegénységet, hogy a vérző sebre gyógyírt nyujthasson! . . .

Szerencsétlen, elátkozott az, kit ily pillanatok nem hatnának meg. — — — — —

Igen, a rossz, a gonosz, a gazság véglegesen nem diadalmaskodhatott. Vagy azt hiszed, kedves olvasóm, hogy ez egyáltalán másképp történhetett volna? Tévedsz, ha ezt gondold.

Midőn az isteni mestert halállal végezték ki, ujak, egész nemzetek lettek az igazság evangéliumának hirdetőivé, mert az eszmét, az igazságot sem megfeszíteni, sem keresztül döfni nem lehet. És az ujak még bátrabban küzdöttek, mert meg voltak arról győződve, hogy a hamisság nem ülhet állandóan diadalt. Sajnos, sok vért, sok életet követelt már e küzdelem, de a kitartás legyőzi az akadályokat, mert az emberiség reménye az isteni tettekben rejtezik, miknek szözata a gonosznak serpenyőjébe még egy szemnyit sem engedhet.

* * *

Szeretett hazánk kritikus időket él. A szeretetlenség kínos katasztrófákban üti fel léptenyomon hydrafejét. Az az örült dulakodás, melynek hullámai mind erősebben döngetik alattunk a talajt; az a kirívó vallástalanság, mely vakmerően botrányokat hajhász és a társadalomnak egyéb rákfenéi nem az isteni szeretet műve. Az a nyers szenvedély, az a kiáltó igazságtalanság, mely mások élete, vagyona, biztonsága, örökölt jogai ellen tör, nem a kálváriai keresztfánál gyökeredzett. Pedig, ideig-óráig tarthat csak a rut érdekek utáni harcznak képzelt vívmánya, mert az eszme, a jog; az igazság, mely a beth-

látogatásomat, mert Margitnak ma lesz eljegyzése Birkenthal bankárral. Hogy mit éreztem e pillanatban, azt hiába kísérlelném meg leírni. Mint aki nincs eszén, támolyogtam, ki tudja, merre, míg haza vetődtem. Napok teltek; semmi hírt sem vettem Margittól. Ugy látszik tehát, ő is, mint annyi más, eladta magát, a gazdagságot választotta.

Aznap reggel, midőn esküvőjét volt tartandó, kis levélkét kaptam. Felismertem az ő keze vonását, bár észrevehetőleg nagy izgatottságban írhatta. „Kedves barátom! Mi nem lehetünk egymáséi! Bocsáss meg; nem tehettem másként!“ Ennyi volt az egész.

Képzelheted kedélyállapotomat. Utaztam, hogy feledjek. — Most sem feledtem el!

Megtudtam azután, hogy Margit nem boldog. Férfijének nem volt meg az a gyöngéd, finom érzése, mely Margit kedélyét le tudta volna kötni, szívét megnyerni. Margit hangulata mindinkább buskomorságra hajlott; hiába halmozta el férje drága ékszerekkel, hiába vette körül fényvel, pompával.

Egy nap, éppen husvét hétfője volt, mint ma; az eső zuhogott, s én elmerengve ülök íróasztalomnál, midőn hirtelen kitáru az ajtó s zihláló mellel, sápadtan, esőtől csapzott hajjal belép Margit.

„Oszkár! Fogja ezt a piros tojást; égeti a kezemet, a lelkemet! Vigye az apámnak; az övé, a mi benne van. Én nem tudnék szeme közé nézni: Oh, de illet, illet cselekedni meg velem! Ez férj?! Ez ember?! Vigye ezt a tojást az apámnak; mindjárt, rögtön, ha valaha szeretett. Isten veled!“

Én még nem is ocsudhattam fel ámulatomból, ijedtemből, midőn Margit letéve asztalomra azt a pirosbársony

leheri jászolban született, ha gyéren tisztelik és követik is, mégis győzni fog. A mennyország nem veté alá magát a bünös angyaloknak és Káin Ábelnek csak porhüvelyét tehetette érzéketlenné, lelke felszállt oda, honnan a hívő ember erkölcsi ideálját kapta, kire mindenkoron áhítatos büszkeséggel hivatkozik: Feltámadott!

... Drága nemzetünk is ezer év óta harcol már ez őseink vére által megszentelt föld felett. Sok millió testvéreink hullottak el azóta, kiknek még nyugvóhelyét sem találunk. Ujak születtek helyükbe, a milliókat újabb milliók pótolják, hogy átvegyék öröküket a dicső nagytól; nem a földi javakat, mert ami földi, az mulandó, ma enyém, holnap tiéd, hanem a nemesebbet, az — eszményi részt. Ezrével állhatnának a kövek, mik a nagy tettek fenségét hirdethetnék, patakként szentelte vér a hantokat, hol az elesettek szent törekvéseikért hörögték ki lelküket, ezrével a hely, mely tanuja volt a megtámadott igazság melletti irtóztatós bajvívásoknak.

Haj eljön, de jöjjön is minél előbb a nap, mely nyugalmat, egyetértést, boldogságot rejt méhében a magyar nép számára! Igen, eljön, de jöjjön is minél előbb a nap, mely a tövist, a kálváriát megdicsőítse! Én nem is esem e tekintetben kétségbe; nyugodtan várok, hiszen a *szent Husvét az örök igazság diadalát hirdeti.*

Feltámadott!!... Alleluja!!

Váczy István.

Közegészségügy és Béalábánya.

A „Selmezbányai Hetilap“-ban f. évi márczius 26-án „Közegészségügy és Béalábánya“ czímmel megjelent cikkre, miután abban az orvosok működése is érintve van s a lezke nekem is szól, legyen szives Tekintetes Szerkesztő ur becses lapjában megjegyzésemnek helyt adni.

A cikk röviden összefoglalva azt mondja: hogy hazánkban a közegészségügyi állapotok tarthatatlanok. Hogy a nagy gyermekhalandóság miatt a nemzet számban, lassan növekszik. Hogy kevés az orvos, pedig szakképzettségük fogva, szellemi vezetésük és tanácsaikkal, a nemzet pusztulását megakadályozni ők vannak hivatva. Béalábányának éppen nincs orvosa; egy órányira laknak onnan az orvosok s ezek Selmezbányán annyira igénybe vannak véve, hogy sokszor a legjobb akarat mellett sem szakíthatnak maguknak annyi időt hogy Béalábányára kimenjenek s így kénytelenek a hetegeket napokon keresztül a spehár urak gondviselésére bízni. Embereink sokszor nem is jelentenek beteget, mert vagy félnek, hogy bányakórházba viszik; vagy mert nem akarják a beteglátogatókra bízni magukat. Elmondja továbbá a cikkíró, hogy a bányamunkásokról azonban, úgy, ahogy csak gondoskodva

husvétit tojást, mely nyg égette kezét, lelkét, már el is tűnt; kisieltem utána; hiába; elveszett szemem elől — örökre. Soh'sem hallottuk többé hírét.

Én elvittem azt a piros tojást Véghinek, s elmondtam, hogy jutott az kezembe.

Véghi megrettent; nem állhatta meg, hogy reszkető kézzel szét ne nyissa a tojást; két papírlap volt benne. Alig tekintett bele, midőn a felvillanó öröm torzvonása vonaglott arcán, majd ijedten rám bámult; szája egyet-kettőt kapkodott; kezével szétlötött, s leterült élettelenül; megütötte a guta. Mi volt e két papírlapra írva, azt el nem árulhatom; ne bántunk a halott ember becsületét; csak annyit mondok, hogy Margit egyszerre a martir dicsfényében tűnt fel lelki szemeim előtt; feláldozta magát atyjáért, anélkül, hogy udta volna, mi az, a miért apja őt eladja; s a férj oly gyöngédtelen volt s ajándékba adta neki, mit el kellett volna titkolnia előtte örökre.

Ezt Margit gyöngéd érzékű szive el nem viselhette. Menekült onnét, hol kin lett ránézve még a levegő is. Ki tudja, mi lett belőle?!

Tizenkét év telt el azóta. Mesze kerültem egy nagy alföldi városba.

Visszavonultan éltem; alig érintkeztem valakivel. Jött aztán, ami kivett egyformaságomból.

Lakásom felé bandukoltam, midőn valami robogás zaja, kiáltások zürhangja üti meg fületem.

Két tüzes ló elragadott egy szekeret. Vágtatva közeledtek felém; de ott az a vén anyóka, Istenem, a következő pillanatban el lesz gázolva!

De mihez eddig senkinek sem volt bátorsága, megtette egy deli, szép legény.

Odaugrotti s éppen jókor rántotta félre a lovakat,

van; de a lakosság többi része betegségében házi-szerekre van utalva, komolyabb bajoknál az Isten kegyelmére bízva, mert az orvos kihozatala 5—6 frtba kerül. Orvost kér tehát a cikkíró — a béalábányiak nevében — városukba, mert ehhez jussuk is van, kiterjedt nagy erdőségük jövedelme megbirja az orvos fizetését.

Első helyen, mint kincstári bányorvos a cikkből saját személyemet is érintő részből vonom le a consequentiát. Minden embernek, ha még oly szerény is a hivatala, a melyet belölt, meg van a maga jogköre. Bányamunkásaink tudják azt jól, hogy ugy saját személyük, mint családtagjaik részére a bányakincstár orvost tart, kinek kötelessége a jelentkezett betegeket gyógykezelése alá venni; orvosát a munkás meghívja — most már sürgős esetekben telephon útján is — vagy könnyebb megbetegülési eseteknél nála jelentkezik. A bányakincstár minden orvosa mellé beteglátogatót rendel ki, kinek ügykörét itt felsorolni czélom nem lehet; ebből e helyt csak annyit említek föl, hogy a beteglátogatót időnként kiküldi az orvos, mint a társáda ellenőrző közegét, mert egyes kevésbbé lelkiismeretes munkásnál gyakori az eset, hogy minden csekélyebb bajnál beteget jelent, otthon marad; 60 krajczár alapbéré után 45 krajczár kórpénzt kap, az elveszített napi 15 krajczár béréért végzi az otthoni teendőit, esetleg házon kívül is foglalkozik. Ezen ellenőrzés gyakorlásával a beteglátogató van megbízva. Nem akarom én ezzel a mi szorgalmas és becsületes munkásainkat vádolni, hason szimulálás csak egyes kivételes esetnél fordul elő. Ilyen ellenőrzési utja alkalmával átköti a beteglátogató a munkások kisebb sérüléseit, sorra látogatja a járólagos és fekvő beteget, kikről az orvosnak jelentést tesz. Az orvos kötelességének tudatában minden egyes esetben, ahol a látogatást szükségesnek tartja, meglátogatja a beteget. Hivatása lelkiismeretes és pontos betöltésére az orvost, nemcsak a társadalmi állása elfoglalása előtt letett esküje kötelezi, de az oklevele átvételénél tett tünnepléses fogadalma, azután meg egy kissé a mindnyájunkba beoltott humanizmus is.

Saját személyemet illetőleg kimerem mondani, — s megvagyok győződve éppen így a többi selmezi kartársak is — hogy a reánk adott munkát mindig kellő ügybuzgalommal teljesítem, és irányban szemrehányást még a felettes hatóságomtól sem fogadok el, annál kevésbbé a cikkírótól. Orvosi teendőimet végzem ezentul is, mint eddig. A kórházba beteg munkásainkat igenis beküldjük, a midőn ok van rá; a cikkíró megnyugtatólására azonban egy kis statisztikát állítottam össze, a melyből az tűnik ki, hogy az utolsó 5 év alatt, 1894—1898-ig, Béalábányáról összesen 27 munkást szállítottam a bányakórházba; ha a munkás kívánsága és óhaja a kincstár megkárósítása nélkül történik, annak mindég szivesen adok helyt.

Ne méltóztassék X cikkírónak az orvosokat kötelességmulasztással vádolni; minden orvos annyi munkát vállal, amennyit ereje megbir s elvégzi azt, még ha e munka a nap és éj legnagyobb részét is venné igénybe. Az elvállalt kötelességek között — nemesak nálam, de a kartársaimnál is — legelső az, amely részünkre a

hogy a szekér át ne gázoljon az egyik ló lökésétől levetett öreg asszonyon.

A lovakat azután lefoglák; az ájult öreg asszonyt pedig az a derék, szép legény, ki pedig maga is megsérült, bevitte a legközelebbi házba, melynek ajtajából részvétteljes, fiatal lányarcz nézett ki. Magam is bementem; értek valamit az orvosláshoz, sebészethez.

Az anyóka hamar magához tért, megajándékoztuk; elment a maga lábán; az ijedtségen kívül más baja nem esett. De nagyobb baj esett a szép legény szívével.

Két varró leány lakott ott; testvérek. Az egyik szőke, a másik barna.

A szőke dehogyan hagyta volna így elmenni a fiatal embert, vérző homlokkal; bekötötte szépen sebet, de annál nagyobbat ütött rajta kökényszemével. Hogy összevillant annak a kettőnek a szeme! — Jól láttam én, hogy az a fiatal ember, ki különben asztalos volt s a maga ura, először ugyan, de nem utoljára van itt.

A közben szemügyre vettem a másik leányt, a barnát.

Ez az arcz oly ismerős; de annyira, hogy szívem felbobbyan tőle.

Istenem, ez a barna leány Margitra emlékeztet.

Nem untattak sokáig. Negyven éves létemre beleszerettem az idősebb, a barna leányba. Eltagadtam ez érzelmet saját magam előtt is; de hiába. De jó, hogy legalább nem nyilatkoztam.

Megmaradtam egyszerűen házi barátoknak; bizalmas barátjuknak fogadtak; hogyne, hiszen ismertem rég boldogult édes anyjukat, Margitot.

Megtudtam tőlük, hogy kézi munkával kereste kenyerét, az éjjeket is átvirrasztva.

megélhetést első helyen biztosítja, tehát nálam: a kincstári bányorvosi teendő, mit pontosan és lelkiismeretesen végezni mindig szigorú kötelességemül ismerem.

Nincsen ház, amelynek küszöbe előtt söpörni ne lehetne; de a legtöbb orvos kérdés nélkül sorozhatja magát a társadalom azon munkásai közé, kik a legfelelősségterhesebb hivatást végzik. Az orvos a könyörtelenség oltárán naponként áldozik. Egy kis vagyont tenne ki az orvos jogos követelményeinek azon része, amelyet kiegyenlíteni a nagyközönség egyrésze sokszor megfedkeznek és az, melyről az orvos, a beteg sulyosabb anyagi gondjai miatt, sok esetben önként lemond. Avagy akádn-e oly könyörtelen lelkű kartárs, ki először az anyagi hasznot mérlegelné s azután sietne csak a beteghez? Kinek szive ne érezne fájdalmas megindulást akkor, midőn jelentik neki, hogy embertársa kinok között, segedelem nélkül vergődik, befogva vérző sebet, elhomályosuló tekintettel nézi összeroncsolt testrészeit, várva az orvost, kitől élete megmentését reméli.

Hát hogy is állnak a béalábányiak orvos dolgában?

Béalábányát egy kis órányi távolság választja el Selmezbányától; lakosainak nagy része orvossal el van látva, mert ugy a kincstári, mint a szent-Mihály-tárói, dohánygyári és vasuti munkásoknak, valamint a város szegényeinek külön-külön meg van a saját orvosa. Ezenkívül talán 20 család lenne még Béalábányán, kiknek az orvos látogatásait fizetni kell, ... de hát lépjen e néhány család az orvosok egyikével — kihez legtöbbja bizalma — szerződési viszonyba, hogy így az orvos egy-egy utjáért ne 6 frtot, de ennél jóval kevesebbet számíton.

Vagy, miután a két testvérvárosnak ugy is alorvost fog kelleni tartani, kérelmezze Béalábánya a város törvényhatóságát, hogy a kinevezendő alorvos hetenként legalább egyszer bizonyos napon és órában jelenjék meg Béalábányán, amely alkalomkor a biztosi hivatalnál jelentkezett, idült és járólagos betegek névsorát tudomásul véve, őket sorra látogatja; egyuttal kérje meg Béalábánya közönsége a fent jelzett munkásosztályok orvosait, hogy amennyiben hivatásuk Béalábányára szólítja, nézzenek be a biztosi hivatalba, hol a saját orvossal nem bíró betegek jelentkezzenek, kiket aztán — nemesak a saját, de a többi kartársaim nevében is merem az ígéretet kockáztatni — a körülményekhez képest, díjtalanul is szivesen látjuk el orvosi tanácsainkkal. Alig van nap, hogy orvos ne menjen Selmezcéről Béalábányára, de természetes, ki-ki a saját betegéhez, kit, ha véletlenül a város végén lakik, megnézvén, hazafordulunk anélkül, hogy ottlétünkről a hatóságnak, vagy a lakosoknak tudomása lenne.

Ez alapon lehetne csak a béalábányai orvoskérdést megoldani és azon néhány család óhajának eleget tenni, kik orvos híjján vannak, vagy orvoshoz csak tetemesb kiadás árán juthatnak; mert azt nem hiszem, hogy a munkaadók külön terhet vállaljanak magukra s a Béalábányán létesítendő orvos-fizetéshez, habár csekélyebb évi megterhelhetéssel is hozzá járuljanak; nincs okuk orvosi és egészségügyi berendezéseiken ez időszertint változtatni. Nem maradna tehát egyéb hátra, mint az egész terhet a város közönségére róni.

Hozzávetőleg mennyi lenne ez a teher? — Csekély személyem 16 évi selmezbányai orvosi működésem

Mindig szomorúnak látták. A rejtett bu és sorvasztó betegség végre sirba döntötte. Sohsem tudta meg a két leány tőle anyja történetét. Én is hallgattam róla.

Miért busitsam el ezt a két fiatal szívet?!

Elég, ha én busulok! S volt újabb okom rá. Malvint, a barnát, valami gazdag gavallér kerülgette s a leány, észrevettem, szivesen hallgatta édes beszédét; kaczer volt.

Nekem öszlönöm sugta, hogy az az urfi nem jóban tőri a fejét. Inlettem tőle Malvint, de még kinevelet vele; be más ember volt az a másik, az asztalos!

A nyílt, becsületes férfijellem csak ugy sugárzott homlokáról; szerette is a szőke; igazán, őszintén.

Husvét hítfőjén mindkét udvarló hozott ajándékot. A lányok dicselkedve megmutatták. A gavallér piros atlasz szívet, benne gyémántos gyűrű, fülbevaló. A másik pirosra festett, egyszerű tojást, belé nyíllal átfurt lángoló szív volt karczolván és B. S. — Bogár Sándor.

Az a gyémánt bün ujjára terelte Malvint, a barnát. Ott hagyta nővérét, hogy a gavallért, a csábitót kövesse. Néhány év mulva hozzám vetődött, elhagyottan, szegényen, betegen, mije sem volt, csak az az atlasz szív; ezt rám hagyta emlékül, midőn karjaim közt meghalt. — A szőke leány esküvője napján ajándékozott meg emlékül ez egyszerű tojással; azt kívánta hozzá, hogy boldog legyek, még olyan, mint amilyen ő lesz Sándorral.

Boldogok is voltak, sokáig!

Most már ők is pihennek; s én itt vagyok még; nem nyughatom még; s nem tudom elfeledni első s ennek visszfényét: második boldogtalan szerelmemet.

Abai Ottó.

ideje alatt Béalábánya és vidékén, a magán orvosi gyakorlatból fuvar díjakkal együtt — jegyzeteim alapján — összesen 165 frtot vett be: egy év alatt tehát 10 frtnál valamivel többet, miből ha a fuvardíjat leütjük, alig marad egy évre átlag 8 frt; megengedem, hogy a tisztelt kartársak, az őket ért bizalom útján szerencsésebbek voltak, de véleményem szerint a béalábányai orvosnak, fizetésén kívül vagy éppen semmi, vagy oly csekély bevételre lenne csak, amit a fizetés megállapításánál számba venni nem lehet.

Vegyük csak alapul azt a legcsekélyebb összeget, amelyet a bányakincstár ad fizetesképen orvosainak, mely lóttartási átalány, lakbérilleték, fajárandóság és napi díjakkal együtt közel 1700 frtra rug, illetve a fizetési fokozatban lett előléptetés után 1900 frtra; s az eredmény mégis az, hogy ahol ezen jövedelmen kívül a kincstári orvos magánygyakorlat után mellékjövedelemre nem számíthat, állását ott hagyja, hogy magának más helyütt biztosítson, minden pálya között legköltségesebb tanulmányai után, képzettségének megfelelő és jövőjét, a megélhetést biztosító állást. Tehát ezen számításom alapján tegyük a béalábányai orvos javadalmazását 1900 frtra, ... nem hiszem, hogy még abban az esetben is belemenne Selmezbánya e tetemes évi megterhelésbe, ha Béalábánya csakugyan fejős tehene lenne az előbbinek.

Hátra van még röviden arról megemlékezni, hogy a béalábányai lakosok testi és szellemi fogyatkozásának mi a valódi oka? hát szerény véleményem szerint nem az, hogy ott orvos nem lakik, vagy hogy az orvos elkésve érkezik; másban kell az okot keresnünk, hogy Béalábányán annyi az idióta, hülye, buta, angol és görvélykór által csontrendszerükben eltorzult nyomorék törpe, hogy cikkirónak igazat adva, ma holnap alig lesz ott katonának való legény, ha ez a visszafejlődés tovább is még így tart.

Messze kellene mennem, hogy ezen sajnós és káros állapot valódi okára rámutassak, ez pedig jelen cik-kemnek célja nem lehet, röviden jelzem tehát csak, hogy a béalábányai lakosság testi és szellemi fogyatkozásainak legfőbb oka: a minden kritikán alóli lakás viszonyokban, a rossz ivóvízben, a fehérszegény tápszereknek élvezetében, a szesz italok mértéktelen fogyasztásában, leginkább pedig bányász-népünknek őseitől átvett nászülési szokásaiban kell keresnünk, ki elvéve hoz csak egy tanyai csont és izomrendszerében jól fejlett leányt feleségül, mert az más divatnak hódol, mint az ő bennszülött hajadona, de meg amugy is kinevetnék, ha egy piros-pozsgás idegen leánynak mondaná el az anyakönyvezető előtt a holtomiglant.

Nem a bányamunka teszi népünket lönkre, se nem az orvosok állítólagos kötelességmulasztása, mint ezt többen hinni szerelik, de a fölörölt és még esztetikai szempontból elhallgatott sok egyéb ok, leginkább azonban az utolsó helyen említett hagyományos nászülési szokás, ehhez óhajtok még a t. olvasó közönség becses engedelmével hozzá szólni és némi magyarázattal szolgálni. Előre is kijelentem hogy az állatvilágból fölhozandó hasonlaltal arra ne következtessen a t. olvasó, hogy Darwinista vagyok, az átalakulás elvének nem vagyok annyira híve, hogy elmerném fogadni miszerint a Teremtő legtökéletesebb alkotása az ember a végtelen idő hosszú során majomból lett eszes lényé, példának azonban megjárja és megdönthetetlen tény, miszerint az állatvilág és a növényországban a fajnevelés keresztelés útján történik; a nélkül, az évek hosszú során a legnemesebb állat is elcsenevész, degenerál.

Nem vág e cikk keretébe, de az elmondott sok komoly dolog után elpletykázom, miszerint orvosi pályámat egy alföldi kisebb városkában kezdtem. Gyönyörűségem telt benne, végignézni, midőn vasárnaponként a nép, mindnyája erőteljesen fejlett szép legény, szép sorrendben templomába felvonult; nem volt ezen 5000 lakosú városkában egyetlenegy hülye, buta vagy angolkörös; a városnak volt állandóan 1—2 század huszársága; nő már most ha azt kérdezi tőlem a t. olvasó, hogy micsoda oki összefüggésben van a huszárság a lakosság egészséges testi és szellemi fejlettségével elmondom azt is, vagy mondja el helyettem azon mezőváros egy megélemedett anyókéja, a kit midőn egy alkalommal az iránt interpelláltam meg, hogy az már mégsem járja, hogy midőn a gazda a határban fárad, s a huszárok a városban felvonulnak, az asszony népség a gyurótáblát s a félig kidagasztott kenyértésztát is ott hagyja, hogy a nyalka legénységet megbámulja. Az öregség barátáival fedett ráncos arcu nember erre azt válaszolta: hát tetszik tudni a szokás anyáról-nyára maradt ránk, hogy áldott állapotban mindég a legszebb és legerőteljesebb legényt bámuljuk meg, s ha e közben még egy nagyot is sóhajtok, a magzat bizonyosan a megbámultra hasonlít. „Honi soít qui mal y pense.“ Nem akarok ezen néphit érdemleges megvitatásába bocsájtkozni, csak annyit még, hogy váro-

sunk buzgó tanácsa már évek óta fáradozik, hogy Selmezbánya katonaságot kapjon, de sajnós... lévén mi a hadügy legmagasabb köreinek mostoha gyermekei, eddig még csak odáig jutottunk, hogy biztatást nyertünk és előjegyzésbe hoztak; a kivitel talán, következik, a jövő században. De hogy tárgyat komoly oldaláról is megvilágítsam, constatálom és fölhozom azt a statisztikai adatot, hogy az ország 200,000 lakosára esik annyi idióta és nyomorék, mint Selmezbánya 12,000 lakosára.

Tanítani kell a népet az egészségtan alaptételeire, de nemcsak az orvosoknak, hanem mindazoknak, kik hivatva vannak a nép szellemi életét irányítani, fejleszteni; szivesebben hallgat a nép az ő papjára, jegyzőjére, tanítójára, az ő szavukat inkább megérti, mint az orvosét; de különben is mit használ az az öt percnyi szellőztetés, a jó levegő, mely az orvos által nyitvatartott ajtón betöndül, midőn az ablak egész télen át be van tapasztva, az ajtó elzárva. Tanítsuk arra is a népet, hogy a születés, menyegző és elhalálozásoknál ne üljön olyan költséges torokat, a melynek aztán 40 napos bőjt a vége s a bőjtre ismét a test elsátnyulása következik.

Elhiszem, hogy a krónikás följegyezte, miszerint Béalábányának fénykorában orvosa is volt. „O Jupiter, si mihi reddidit praeteritos annos!!“ de hát hiába, ma már szegényesen kell berendezkednünk, vége az ezüstkorszaknak, a régi dicsőségnek.

El kell a jelen szerényebb viszonyainkkal számolni, egészségügyi berendezéseinket úgy javítani, hogy az a célnak is megfeleljen, de még a terhet is elbirjuk, mert ha a túlkövetelmények, megterhelések következtében önálló rendelkezéssel birni megszűnünk s besoztanak a megyéhez, akkor Tepla vagy Zsáki sorsára jutunk, a mely községek egészségügyi berendezéseivel Béalábánya talán még sem eserélné.

Dr. Stuller Gyula.

Erkölcsvitató módszer.

Az iszákosság terjedésének meggátlása forog szóban; valóban egy oly kérdés, mely megérdemli, hogy vele nemcsak az illetékes hivatalos körök, hanem maga a nagyközönség is foglalkozzék.

Az államnak hivatása és kötelessége nemcsak a polgárok vagyoni- és személybiztonságát megvédeni, a közművelődést előmozdítani és az országot kül- és bel-ellenesség ellen megvédeni, hanem többek között a köz-erkölcsre is felügyelni s azt a körülményekhez képest javítani, sőt ha szükségesnek látszik, anyagi áldozatot is kell e cél keresztülvitelében nemcsak neki, hanem a polgároknak is hozni.

Talán azt mondhatjuk, hogy az erkölcs egy nép tükre és egy jó erkölcsökkel bíró nép nemcsak tekintélynek, hanem jólétnek is örvend.

A jó honpolgár nem is fogja megakadályozni az államot eme szép törekvésében, ha látja, hogy az eszköz, mely ennek elérésére használatik, alkalmas és biztos eredményt nyújt.

Szép és dicséretre méltó dolog ez s a „győzőn a jobb“ elvét minden polgár szívesen teszi a magáévá de csak akkor, ha a fennen hangoztatott „közönség érdeke“ nem hamis czéger, hanem csakugyan valóság.

Előrebocsátva ezeket, már most tudomására hozom a t. olvasóknak ama kellemes hírt, hogy most egy a közerkölcs javítását célzó akció van folyamatban, sajnós azonban, hogy a nemes cél keresztülvitelére használt eszköz semmiképen sem felel meg és a jobb erkölcs nem csak hogy nem lesz, de sőt ráadásul számos adófizető polgár lesz anyagi érdekeiben erősen megláthatva illetőleg megsorbitva.

Lássuk most e tervbevelt akció keresztülvitelére használt eszközt.

Talán többen tudják, hogy a pénzügyi kormány egy törvényjavaslatot tett a Ház asztalára az italmérségi engedélyek reformálása tárgyában. Szükségtelennek tartom a törvényjavaslat egyes paragrafusaira részletesen kiterjeszkedni, mert nagyon távol áll tőlem, sőt nem is szabad, hogy czélem legyen a törvényjavaslatot kritika tárgyává tenni.

Magának a törvényjavaslatnak amugy is csak egy olyan erkölcsi háttérrel bíró pontja van és csak ezzel az egygyel óhajtok e cikkben röviden foglalkozni, mert a többi pont már egyes privátérdekeket szolgál s mint ilyen, jelenleg megvitásra nem alkalmas.

Hangzik pedig a nevezett törvényjavaslat 5-ik §-a ekképen: „Kereskedésekben és szatócsüzletekben csak a szesz italok kismértékben való elárúsítása, továbbá a szesz és abból készült közönséges pálinka kizárásával, csakis egyéb égetett szesz italoknak álló vendégek részére való poharazása és utczára való kimérése gyakorolható.“

Tehát a törvényjavaslat e pontja szerint a kereskedésekben tiltva lesz a szesznek és abból készült pálinkának poharazása és utczára való kimérése, mert — mint a törvényjavaslat indokolása mondja — ezen

intézkedéstől azt várja a pénzügyminiszter, hogy a közönséges szeszből készült pálinka forgalmának korlátozása mellett az iszákosság csökkenni fog.

Ez — így futólag olvasva — elég tetszetősnek látszik, mert hiszen az iszákosság csökkentése csakugyan fontos és szükséges dolog, de ezt az által soha el nem érjük, ha a pálinka poharazása és utczára való kimérése a kereskedésekben tiltatik, mert az igazi részeges korhely ember nem a kereskedésekben szokta a sárga földig lenni magát, hanem csakis a pálinkás butikokban és kocsmákban. Még mindig jobb tehát, ha a szegény ember a álinkát haza viszi, mintha az említett helyeken az utolsó garasát is elissza. A köznépnél különösen gyakran előfordul, hogy maga az asszony veszi meg a kereskedésben a pálinkát és viszi haza az urának, csakhogy az a kocsmába ne menjen.

És ha az üzletben iszik is az illető ott a huza-mosabb tartózkodást és a mértéktelen ivást úgy sem engedik meg neki.

Ha tehát csak azt akarja a törvényjavaslat illetőleg a miniszter, hogy a pálinkának kereskedésekben való poharazása és utczán át való kimérésének tiltása által az iszákosság csökkenjen, akkor ugyan kár és fölösleges lenne az eddigi szokást és gyakorlatot megbolygatni és a kereskedőknek üzleti forgalmát megrovidíteni, mert ezzel a megszorítással a részeg emberek számát egyetlen egygyel sem fogja lejjebb szállítani.

Csakis a kocsmák az egyedül erkölcsrontó hely és a modern kor eme veszedelmes betegségének bacillusai kizárólag a kocsmák levegőjében vannak.

Kétségtelen ugyan, hogy az égetett szesz folyadékok legközönségesebbike, a szesz és abból készült közönséges pálinka örvend a legnagyobb fogyasztásnak és épen ezért főfontosságú kötelessége is az államnak a fogyasztást valamiképpen megszorítani.

Nem azonban a jelzett módon! Tudvalevőleg a köznép nemcsak nálunk Selmezbányán, hanem más vidékeken is kizárólag a szeszt és az abból készült pálinkát fogyasztja, mert anyagi viszonyai a szegény köznépek és munkás osztálynak meg nem engedik, hogy a jobb minőségű szesz italot fogyasztassanak.

El lévén már most az ut a kereskedéstől zárva kénytelen lesz a szegény ember (mert a munkásosztálynál és egyáltalában a köznépnél az ivás ugyszólván szükségképpen fejlődött ki) a kocsmák pálinkájához fordulni. A mint azután az ilyen ember a kocsmák küszöbét állépi, többnyire teljesen neki adja magát az ivásnak, rossz társaságba keveredik, munkakedvét elveszti, családjára nem fog gondolni, egyszerűen a közerkölcs nem hogy javulni nem fog, de a jelenleginél is mélyebbre fog süllyedni!

Tény az is, hogy az italmérségi üzletek valóban gombamódra elszaporodtak, és így az italmérsék számának korlátozását, már természetesen az eddig engedélyezett üzletek szerzett jogának respektálása és anyagi helyzetők biztosítása mellett is feltétlenül szükségesnek tartjuk, sőt czélszerű volna, ha az engedélyek kiadásánál nem csupán a lélekszám aránya, hanem az ily üzleteknek egymástól való bizonyos távolsága is szabályoztatnék.

Legjobban lehetne a dolgon segíteni oly módon, hogy újabb engedélyek egyáltalában ki ne adassanak. Ez az eljárás teljesen helyes és indokolt volna, és annak hasznos voltát látva, abban minden társadalmi osztály megnyugodnék.

Jogi szempontból véve a dolgot, egyáltalán kérdés tárgyat sem képezheti, hogy a jelenlegi engedélyek megsorbitassanak, mert a pénzügyi kormánytól ez eljárás határozottan nagy méltánytalanság lenne, a mire semmi elfogadható ürügyet találni nem lehet.

Különbö a törvényjavaslat mai alakjában több oly intézkedés életbeléptetését tartalmazza, melyek régen szerzett jogok elkobzását célozzák.

A mi az anyagi oldalt illeti, a törvényjavaslatból, ha törvényerőre emelkednék, sem a kincstárnak sem a közönségnek nem volna semmi haszna, ellenben ország-szerte csak zavarokat idézne elő, és ezer meg ezer család megélhetését tenné lehetetlenné.

Mert eddig az élelmi és háztartási árucikkkel együtt a kereskedésben szerezte be a köznép a pálinkát, esetleg azt ott el is fogyasztotta, ezután azonban keresetének legnagyobb részét, talán az egészet a kocsmába fogja vinni, a kereskedőnek pedig az élelmi cikkekért fizetni nem fog és nemsokára be fog következni az az idő, hogy a köznép még nagyobb nyomorban fog tengeni, mint most.

Egybefoglalva a mondottakat, ismételtén csak azt jelenthetem ki, hogy a baj orvoslása helyett a baj növesztése, az erkölcsjavulás helyett erkölcs-süllyedés várható az esetben, ha a jelzett törvényjavaslat életbe lépne.

Kiki e lap olvasói közül alkossan magának már most véleményét e fontos kérdés felől, és ha az e cikk irányával ellenkeznek, köszönettel fogom venni, ha e lap hasábjain ellenvéleményének a nyilvánosság előtt kifejezést ad.

Eichel Vilmos.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Szell Kálmán miniszterelnök** a következő leirattal válaszolt a törvényhatósági bizottságnak városunk közönsége nevében és képviselőjében tett üdvözlő feliratára: „Ő csász. és apostoli kir. Felségének legkegyelmesebb és kitüntető bizalma reám ruházván a kormány vezetését, e nehéz feladatomban küszöbén őszinte örömmel vettem a törvényhatóság t. közönségének szíves hangu üdvözlését, mert biztosítékát látom benne annak, hogy kizárólag az ország javára irányzott intenciómban s tevékenységemben a t. közönség támogatására számíthatok. Ennek reményében újból köszöntöm a figyelmes megemlékezést és szíves üdvözlést. — Budapest, 1899. évi márczius hó 20-án. — Szell s. k.“ Örömmel, igen, kitörő örömmel fogadjuk e válasz azon passzusát, hogy kizárólag az ország javára irányzott intenciómban s tevékenységemben a t. közönség támogatására számíthatok és bizvást kijelenthetjük, hogy ezen ősbányaváros igaz érzelmű közönségének támogatására méltán és biztosan számíthat is Szell Kálmán.

— **Hirsch bárónó haldoklik.** Hirsch Moricz báró özvegye, ki a városunkban alapítandó árva és szeretetházra 12000 frtot adományozott és világra szóló jótékonyágáról ismeretes, haldoklik párizsi palotájában. Mire e sorok megjelennek, már talán nincs is az élők sorában. Imádkozunk életéért annak, ki városunk nyomorára, szegényeire és árvaira oly nagy lelkűen gondolt, ha pedig már jobb létre szenderült volna, lelki üdvéért.

— **Főispánunk gyásza.** Főispánunk családját nagy, fájdalmas gyász érte 5 éves Bandi fiacskájuknak Ipoly-nyéken m. hó 23-án váratlanul bekövetkezett elhalálásával. Szeretett főispánunkat és családját ért emé fájdalmas gyászban osztatlan részvétellel viseltetik e törvényhatóság területének minden lakossa kivétel nélkül. Nyujtsa e tudat némi enyhítést a lesújtott szülőknél.

— **Nagy idők tanuja halt meg** mult hó 26-án 78 éves korában Zólyom-Radványban. A volt negyvennyolczas honvéd Metzky János nyug. pallosi tanító Petőfi Sándor iskola- és laktársa volt itt Selmeczbányán. Mint 48-as tüzér több csatában vett részt. Az elhunytban Metzky János steffultói rendőrbiztos édes atyját gyászolja.

— **105 éves asszony halt meg** a mult héten Bankán, ki még nem rég minden nap tejet hordott be Selmeczbányára. A bámulatot magas kort elért asszonyt özv. Gotla Viczian Annának hívták és halálát végegyengülés okozta.

— **Vasuti kinevezések.** Az Ipolyság—korponai vasutvonalra a következők lettek kinevezve: Hont-Nemetibe állomás főnöké Verebelyi István, Teszérre Schusztér Oltó, Egeg-Szalatnyára Szöllösy Imre, Hont-Tompara Csernák Sándor.

— **Megköszönt adományok.** A selmeczi népbank részvénytársaság a helybeli kir. kath. nagygymnasium segélyző egyesületének 20 (husz) frtot, a selmeczi takarékpénztár ugyan e célra szintén 20 frtot adományozott. A kegyes adományokért ez uton is hálás köszönetet mond az egyesületi elnökség. Panek Ödön.

— **A selmeczi ágost. evang. nőegylet közgyűlése** holnap, Husvét hétfőn lesz d. u. 3 órakor a lyceum termében. Erre a t. tagok lapunk utján is meghívhatnak.

— **Az Ipolyság—korponai vasut ünnepélyes megnyitása** e hó 5-én lesz és 6-án már át is adatik a közforgalomnak. Mikor lesz meg a mi Németi—selmeczi tervbe vett vasutunknak, ha nem is „ünnepélyes“ de legalább is egyszerű megnyitása??

— **Hazaifias érzelmű felhívást** intéz lapunk utján is özv. Ocsovszky szül. Markovits Mária urnő Ocsóvszky Vilmos boldogult polgármesterünk özvegye mindazokhoz, kik a honvédszobor felállítását elősegíteni óhajtnak, hogy ezt eladások rendezése által tegyék meg és felkéri mindazokat, kik e hazafias cél elérésében közreműködni akarnak, hogy a módozatok megbeszélése végett vele érintkezésbe lépni sziveskedjenek.

— **Egy fiatal asszony halála.** Floch Béla városi kiadónak szép, fiatal felesége mult hó 27-én rövid betegség után, életének 22-ik évében meghalt. A fiatal asszony életét a difteritisz oltotta ki. Elhunytá fölött nagy részvét nyilatkozott meg.

— **Törvényhatóságunk april havi rendes közgyűlése,** tekintettel arra, hogy e hónap második keddeje 11-ére esik, mely napon tudvalevőleg nemzeti ünnep van, e hó 12-én szerdán lesz megtartva. A tárgysorozal főbb pontjait jövő számunkban fogjuk ismertetni.

— **Az ágost. evang. egyházközség konvent gyűlése** mult hó 26-án volt megtartva Farbaky István világi és Händel Vilmos főesperes egyházi elnökte

alatt. Az egyes belügyek elintézésén kívül a konvent gyűlés elhatározta, hogy 8 szegény konfirmandust segélyben részesít és hogy jövőben a konvent gyűlések megtartásának napja és tárgysorozata a helyi lapokban közzé fog tétetni. Ezt mi már többször sürgettük.

— **A F. M. K. E.** itteni vidéki közgyűlése aprilis 8-ára volt tervezve; de minthogy e napon Farbaky István elnök nem lehet Selmeczbányán, a közgyűlésen pedig személyesen kíván elnökölni, a közgyűlés aprilis 12-én d. u. 5 órakor a városház tanácstermében fog megtartatni.

— **A vörheny, kanyaró és difteritisz járvány** még mindig nem szűnt meg egészen, habár már szörványosabban lép fel. Orvosaink és hatóságunk tőlük telhetőleg mindent elkövetnek, hogy a már oly hosszú idő óta tartó veszedelemnek véget vessenek... De hát járványkórházunk azért még mindig nincsen.

— **Sértés lopás.** A mult péntekről szombatra menő éjjelen Krepuska Lajos városi mérnök udvarából egy hizott sertést loptak el eddig ismeretlen tettesek még pedig úgy, hogy előbb kényelmesen leszurták és csak aztán szállították el. A dologban még az a különös, hogy a városi mérnök külön őrt tart házában, ki szintén nem ébredt fel a lopás által mindenesetre okozott zajra. A tetteseket, mert bizonyos, hogy többen voltak, erélyesen nyomozzák.

— **A felső rónai nyaraló részvénytársaság** az ott épített, de még nem egészen kész vendéglő és nyaralásra szánt szálló épületet a mult hétfőn tartott árverésen bérbe adta a legelőbbet ígérő Rosenfeld József és Weisz Adolf selmeczi kereskedőnek 650 frt évi bérért hat évre. Őszintén kívánjuk, hogy ugy a részvénytársaság mint a bérlek is prosperáljanak.

— **Vérgzés** czim alatt megirtuk, hogy Steffultón Czenczik Alajos bányamunkás összeszurkálta Priekop József, Priekop Józsefné és Pucsek Jánost, azután magát is megszúrta. Priekop József súlyos sebeiben meghalt és a megejtett bönözölés megállapította, hogy a szúrás következtében halt meg. Hogy szívós természete lehetett, arról tanuskodik az a ritka körülmény, hogy csak most halt meg, dacára annak, hogy sebzett tüdejében több mint 3 liter vér gyülemlett össze. A garázda késelő sebéből kigyógyult s vizsgálati fogságban van.

— **Huszonöt éves jubileum.** Siposs Antal aprilis hó 8-án ünnepli budapesti zeneakadémiájának 25 éves fenállását. E célból összes tanítványai a Royal teremben nagy zenészi ünnepélyt rendeznek melyet közvacsora és tánc követ. A rendező bizottság elnökei Dunkl Norbert, Schunda V. József és Thék Endre. A meghívókat, melyek e díszhangversenyre beléptijegyűl szolgálnak, a napokban küldik szét. A vacsorajegyek 5 koronával már most kaphatók a bizottsági tagoknál.

— **„Útmutatás a szőlőművelésre,** különös tekintettel a filokszera által elpusztított szőlők felújításának előmozdításáról szövege 1896. V. t. cz. végrehajtására. 143 ábrával 262 rajzzal. A földművelésügyi m. kir. miniszter kiadványa.“ Ily czim alatt vaszkos füzet jelent meg, mely a szőlőművelés, bortelmeles minden ágazatát felöleli. Elég a tartalomjegyzéket átnézni, hogy lássuk, mennyire részletes gondú e mű. Az I-ső 40 lapra terjedő rész a szőlő fekvésének és talajának megválasztásáról, az amerikai alanyfajták megválasztásáról, az európai borszőlő fajok megválasztásáról s a csemegezőlő fajokról értekezik. A II-ik rész a talajelőkészítési munkákat sorolja fel. A III-ik résztől a IX-ikig a szőlőművelés minben tudnivalójára oktat s alapos, elméleti és gyakorlati utasításával nélkülözhetlen kézi könyv mely megbecsülhetlen értékű. Kiemeljük, hogy Darányi Ignác e kiadvánnyal csakugyan rég érzett hiányt pótol. Lelkészek és tanítók ingyen kapják e füzetet, ha ez iránt a földművelésügyi m. kir. minisztérium szőlőszeti osztályához egyszerű levélben, vagy akár levelezőlapon is fordulnak. Különböni ára csak egy korona.

— **Bakabányai hírek.** Veszett eb garazdálkodott nálunk Bakabányán e hó 24-én. Nem tudni honnan jött s két leánnyal találkozá, az egyikét láb-szárán megmarta, a másiknak csak a szoknyáját tépte szét. A szerencsétlennek az első segélyt Dr. Langauer Kálmán községi orvos nyujtotta s tegnap meg levitték a Pasteur intézetbe, hogy az esetlegesen fellépő szörnyű bajtól végleg megmenekedjék a szegény leány. — A kutyát, mely utját Felső-Bakának vette Báltban lötték le s megállapították, hogy valóban veszett. — **Beköszöntött a tél apó!** Az igaz, igen furcsán hangzik ez oly kellemes napok után a milyenekben részünk volt s még különösebben, mert hisz már József napja is elmúlt s itt van a Husvét. Valóban a tegnapi nap vetekedett bár mily legkeményebb téli nappal; a hőmérő-éjjel 8 R. fokra szállt. Zugott bugott rémesen a szél, maga előtt hajtva a felhőket s az ezekből le hulló tühegyességű havat. Látva ezt az ember bátran kerdezhetne volna a költővel: „Hol a boldogság mos-

tanában? Barátságos meleg szobában!“ — Az egész tájék fehér színt öltött; s a téli kabát igen el kell! Azon régi közmondás: „fekete[karácsony fehér Husvét“ ugy látszik teljesedni fog. — A szalonkák is valószínűleg megéreztek az időváltozás ezen bekövetkezését, mert még alig lehet hallani a vadászoktól, hogy láttak volna szalonkát s lehet az időnek köszönhető lesz, ha a vadász urak a mult vasárnapra nem fogják mondani „Palmárum Trallárum“ hanem „Laetare“ Da sind die Wahre! Kivánom magamnak is, hogy ugy legyen. (E sorok írása óta az idő Bakabányán is bizonyára tavaszra fordult. Szerk.)

— **Régi kaszinók közgyűlése,** mint azt lapunk mult számában jeleztük, márczius 25-én folyt le. A közgyűlés az elmúlt évre vonatkozó számadásokat és az ez évi költségvetést elfogadta. Hosszasabban lett tárgyalva azon, Sobó Jenő által régebben megindított eszme kivitele, hogy a polgári társaskör és a kaszinó egyesüljön és egy részvénytársasággá átalakulva a Sembery-féle házat vegye meg, vagy legalább is száz részvényt jegyezzen e célra; mert a mostani kaszinói helyiség sehogy sem felel meg a mai kívánalmaknak. Erre Sztancsay Miklós v. főjegyző kijelentette, hogy alkudozásban áll egy fővárosi céggel, mely „nagyszabású vígadó palotát“ szándékozik itt építeni, ha a megfelelő helyiségért 600 frt évi bért kap a kaszinótól. Ez a kijelentés persze nagy örömmel és jó várakozással lett fogadva. Szeretnők, nagyon szeretnők, ha a két kaszinónak tervbe vett egyesülése mihamarabb megtörténhetne. Különböni a kaszinó régi állapota és — bocsáss isten — tespedése megmarad továbbra is azzal a nagyszerű változtatással, hogy ezentul Auer-féle lámpák fogják megkísérelni a „kaszinói összes helyiségek“ társadalmi sötéttségét megvilágítani. De hát ez is haladás.

— **Hangverseny** rendeznek a selmeczbányai műkedvelők május 10-én a városi vígadó termében az összes selmeczi műkedvelők közreműködése mellett az apácza zárda felépítési költségeinek fedezése javára. A főrendező: Krausz Kálmán főkapitány. Persze, hogy a tánc sem marad el és hogy tombolat is terveznek. A hangverseny páratlan sikerűnek ígérkezik.

— **Komoly elmélkedés a husvétí tojás és öntözködésről.** Ily czim alatt következő sorok jutottak szerkesztőségünkhez, melyeket nem irodalmi becük, de furcsaságuk miatt közlünk. Hogy miért adnak a leányok a legényeknek piros tojást? Hát jelképezik vele a jövőndő házias életet. Első tekintetre az öröm, a gyönyörűség szép piros színében gyönyörködik a férfi; de hát ez nem elég a boldogságra. Hogy az az ünnepi ajándék értékesíttessék, fel is kell használni: s itt mutatja meg a legény, milyen mester; ha le tudja szöpen fejteni a kemény héjat, a nélkül, hogy a tartalom megsérülne, akkor boldog a házasság. Az a héj az eszménység, mely utóvégre is összetöredezik, leválik, s megmarad alatta a való; ha ez szép sima, megörvendeztetli az egyik és a másik félt is; de ha durva, ügyetlen kézzel bontogatjuk le a költőiség zománczát a valóságon is oly sebeket ejtünk, hogy azt semmi esztérgályos többé le nem simítja. Az öntözködés pedig szerény véleményem szerint nem jelent egyebet azon jámbor ohajtásnál: „Bár csak ez a víz lemosná minden hibádat, melylyel a természet felékesített. Azért, ha, valaki erősen locsol, az azt jelenti, hogy nagyon szereti a leöntözöttet, s szeretné azt eszményi tisztaságban látni. — Ime, ez is husvétí kifakadás!

— **Petőfi Album.** A szabadságharcz évfordulója alkalmával nem mulaszthatjuk el tisztelt olvasóink figyelmét újból felhívni arra a felette érdekes minden magyar ember zongoráján nélkülözhetetlen kötetre, melyet a Rózsavölgyi és Társa czég hazánk függetlenségi harcának félszázados évfordulójára Petőfi Album czim alatt nagy anyagi áldozattal kiadott. A kötet tudvalevőleg halhatatlan költőnk legszebb verseinek megzenésítését, számszerint 100 dalt, tartalmazza. Ismert népdalok mellett megtaláljuk ebben hazánk legjelesebb szerzőinek, Ábrányi Kornél, Erkel Ferencz, Erkel Sándor, Kubay Jenő, Lányi Ernő, Simonfy Kálmán, Liszt Ferencz, Mihalovich Ödön, Zimay László stb. közkedveltségű dalait, azonkívül a kevésbé ismert szerzők dalait is, amelyek azonban érték és hatás dolgában csak olyan magas színvonalon állanak mint az említett szerzők alkotásai. Az izléssel kiállított és Petőfi Sándor legsikerültebb arcképével diszitett kötet ára köve 4 korona.

— **Az új „Pannonia-nyomda“** már megkezdte működését és felkérjük t. olvasó közönségünk becses figyelmét annak mai számunkban közölt hirdetésére.

— **Pályázat a katonai nevelő intézetek magyar állami alapítványi helyeire** az 1899/900 tanévben. E tanévre körülbelül 20 hely jön üresedésbe. E helyekre a magyar korona országaiban honossággal bíró oly ifjak pályázhatnak, kik jó iskolai osztályzatot képesek felmu-

tatni, s kiknek atyjai magukat ez országok érdekében bármely irányban kitüntették, s szerényebb anyagi viszonyok között élnek. A mi a felvételi feltételeket, a folyamodvány felszerelését s egyéb tudnivalókat illeti a honvédelmi miniszter 14351/XIV. számú s a hivatalos közlönyben (Budapesti Közlöny) közzétett hirdetményére utalunk, miután azt tér szűke miatt lapunkban nem közölhetjük. Ajánljuk e hirdetményt a szülők figyelmébe.

— **Tejgazdasági munkásnők tanfolyama.** 1899. évi május hó 1-én nyílik meg a nagyszécsényi tejszövetkezethél (Nódrádmegyében) létesített állami tejgazdasági munkásnőket képző iskolának újabb — fél-évre terjedő — tanfolyama. Az ide való felvételért klfogástalan előéletű és legalább is 16 évet betöltött nők pályázhatnak, kik teljes ellátásban (esetleg e helyett havonta 15 frt ellátási díjban) és 4 frt havi bérben részesülnek. Az ez iskolára való felvételért a kérvények keresztlével, iskolai és erkölcsi bizonyítványokkal felszerelve a nagyszécsényi tejszövetkezett igazgatóságához intézendők április hó 20-ig.

— **Egyiptomi élet.** A történelírás folyton haladó tudománya immár a legmagasabb pontra jutott, mikor megtudja eleveníteni a népek hétköznapi életét. Nem a csata, az ünnepély, a diadaliv, a műalkotás fontos, hanem a mindennapi élet. Egyiptomról sokat is tudhatunk, mert görögök látogatták, s ez az élelmes nép sokat írt róluk. Memphis nekik az volt, ami nekünk ma Kairó; az igazi keleti város utcáin tömérdek népfajt lehetett látni, a fehérszoknyás egyiptomi paptól kezdve, a fagygyus haju szudáni szerencsenig. Az állatok is köztük rajzoltak, mert a szegényebb egyiptomi együtt élt állataival. Sok más is csodálatosnak tetszett a görög szemnek. A pék, ki lábával dagasztotta boltja ajtajában a kenyereket; a pallér szerszám nélkül mázolta a falra habarcsát, pusztá kézzel. S ha eljött a dél, a ebéd ideje, mikor a görögök házaikba tértek, az egyiptomiak kijöttek az utcára. „Az evés nem tisztességtelen, így nincs mit titkolni rajta“ — mondák. Aztán ujra megkezdődött az utcai élet Jöttek mentek a férfiak, fejükön hordva a terhet, s a nők vállakra rakva hordozni valójukat, fátol és kíséret nélkül, a min a görög igen botránkozott. Az egyiptomi társas élet hidegeb volt a görögénél. Ha két jó barát találkoztak, megcsókolták egymás térdét, aztán 2-3 lépésnyire allnak meg egymástól. A görögötől undorodtak, mert lehéghussal élt. Ime, mily érdekes, mily hizarr szokások éltek már az ó-korban is, a legrégebb társadalomban. Ez élet egész teljességében, szöveggel és képekkel, pontosan es művésziesen van megrajzolva a Nagy Képes Világtörténet 19-ik füzetében, mely most jelent meg. A vállalat 12 kötetből fog állni. Szerkesztője Marczali Henrik. Egy-egy díszes kötet ára 8 frt; egy füzet 30 kr. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

— **Klincsok Néző hundstosziár okoskodásai.** Sak valahogy eljárunk még öntözködni husvétkor; de ha már a jó és rendes vízvezeték öntözködne Styávniczán, zakkor nagyobb örömrünk volna.

Szegény bányász zember még a husvétit tojást is szereti; ale, bo prisszám, ha zebbül ki lehetne költeni styávniczki vasutat, még sokkal jobban muszájna szeretni.

Multkor kértem zenyim tovaris munkatársamat: mit sirsz? És ő povedálja nekemnek: sirni muszáj a mi lejutottságunkon, melyből talán sak nem is támadunk fel többé. Dehog nem, povedálom én, nem kell kétségbe esniünk Van magasban ki gondolja ránk; az ki ma feltamadott. Hej, bo prisszám mienk hitünk még balsors és gájszt mérgezés sem semmisitheti meg.

Mindig povedálja nekemnek a Drozsgyák, ki már van provezióban, hogy „zisten zembert egyformára teremtetted, de egyforma sak halála zután lesz.“ Hát mért nem gondolnak zerre élő emberek zés mért nem egyformák haláluk zelött?

Ha haza jövök nem jó, mert zenyim asszony kérdi: hoztál-e valamit és én üres kézzel jövök haza. Ha kresmicskába megyek nem jó; mert zott hagyom még zasztat is, mit még meg sem keresem. Ha templomba megyek nem jó, mert roz z nekemnek hallgatnyi, hogy zostobán élek és kis keresetemet gájsztra költöm... hát hová mennyek?? Mienk zélet legjobb sak lent bányában, zott nem bánt semmi.

Ale hát husvét van és örvendeznek a berggájsztoz szellemei is és nemsokára elüzik a földi gájsztoz nyomort csináló hatalmát; és szegény bányász talán sak megint boldogabb lesz.

Hogy zigy legyen: „Glück auf!“ hozzá és „mig megint okoskodnyi fogom, addig is: „Pohvalen!“

Selmecki felfrissített friss ujság.

Mi igaz és mi nem?

Igaz, hogy van erdőnk — de nem igaz, hogy ez a mi gazdag kincsesbányánk.

Igaz, hogy törvényhatóság vagyunk — de nem igaz, hogy ez drága paradé.

Igaz, hogy van vasutunk — de nem igaz, hogy ez csak a semminél jobb.

Igaz, hogy van pótdónk — de nem igaz, hogy soha sem lesz nagyobb.

Igaz, hogy van szobormintánk — de nem igaz, hogy az valaha megnő.

Igaz, hogy van két kaszinónk — de nem igaz, hogy van kaszinói élet is.

Igaz, hogy van nálunk egyetértés — de nem igaz, hogy ez őszinte.

Igaz, hogy vannak pénzintézeteink, — de nem igaz, hogy lebu-jokban vannak.

Igaz, hogy sok nálunk a gyűjtés — de nem igaz, hogy a tehetősek a fő adakozók.

Igaz, hogy sok nálunk a tanfériu — de nem igaz, hogy valaha megismerik egymást.

Igaz, hogy vannak iskoláink — de nem igaz, hogy a korcsmák rondábbak.

Igaz, hogy van piacunk — de nem igaz, hogy az intelligentia mindig magyarul is beszél.

Igaz, hogy van piacunk — de nem igaz, hogy van ellenőre is.

Igaz, hogy nálunk sokat akar a szarka — de nem igaz, hogy mindent elbir a farka.

Igaz, hogy jó félni — de nem igaz, hogy a dinamit szállítástól meg is kell ijedni.

Igaz, hogy a gázgyárat eladtuk — de nem igaz, hogy ebből nagy hasznunk lesz.

Igaz, hogy van már nyaraló vendéglős — de nem igaz, hogy az ő ezélja csak a nyaralás.

Igaz, hogy lesz vízvezetékünk — de nem igaz, hogy levegőt nem fog vezetni.

Igaz, hogy nagy a cselédmizéria — de nem igaz, hogy e miatt katonaságot kapunk.

Igaz, hogy nagy a drágaság — de nem igaz, hogy a vendéglősök buknak.

Igaz, hogy ez mind igaz — de nem igaz, hogy ezekben valami föllentés is volna.

Ribizke-bokrok, fák és nemes oltványok eladók Schmidt Ferencz takarékpénztári pénztárnok kertjében.

Kitünő, valódi, természetes

bazini bor.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy az általam Bazinban személyesen bevásárolt, kitünő minőségű, valódi és természetes

bazini bort

már mérem és azt a mélyen tisztelt fogyasztó közönségnek bátran merem ajánlani.

Kérve, hogy e bor jó minőségéről ki-ki meggyőződést szerezzen, maradok

kiváló tisztelettel

Winterstein Bernát

a városi vígadó bérlője.

Bérbeadó

folyó évi május hó 1-től az Erzsébet-utczában IV. 59. számú az ág. evang. egyház tulajdonát képező házban egy négy szoba, konyha, kamra és pinczéből álló

első emeleti lakás, melyhez 1 1/2 hold kert tartozik.

Tudakozódhatni folyó évi április hó elejéig

FIZÉLY KÁROLY

az ág. hitv. evang. egyház gondnokánál, esetleg

BERNHARDT ADOLF

városi tanácsosnál.

A husvéti ünnepek alkalmából

bátor vagyok ajánlani a n. é. közönségnek

husvéti

czukor- és disztojásokkal

dusan felszerelt az alsó gyógyszer-tár-mögötti

czukrász-üzletemet,

melyben a különféle tortákon és süteményeken kívül diós és mákos patkók és más kalácsok is kaphatók és ott ilyenek sütésre is elfogadtatnak.

Kérem becses megrendeléseit az ünnepekre mielőbb megtenni, hogy azoknak pontosan megfeleljek.

Kitünő tisztelettel

Tuschl Gusztáv

czukrász.

Uj borbély-üzlet.

Vagyok bátor tudomására hozni a mélyen tisztelt közönségnek, hogy Selmezbányán, a főtéren, a Szitnyai-féle házban uj, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

borbély-üzletet

rendeztem be.

Amidőn tisztelettel kérem kegyes pártfogását, egyben biztosíthatom, hogy minden törekvésem oda fog irányulni, hogy a nagyrabcsült közönség teljes elégedését kiérdemelhessem.

Alázatos szolgálja

Uj üzletemben havi abonens kártyák is adatnak.

Strkula Gábor.

Gyár: **ALSÓ-HÁMOR** (Bars megye.)

Gyári főraktár

BUDAPEST

Andrássy-ut 29. (I. e.)

Raktár

BÉCS

I., Seilergasse 1, sz.

A „SZANDRIK“ ezüstárú-gyár,

mely az 1752-ben

Selmezbányán alapított Geramb J. J. Unió

tulajdona,

saját, vagy adott rajzok szerint előállit:

mindennemű ezüstárút,

mint asztaldiszeket, gyümölcstartókat (jardiniéres-készleteket,) girandolokat, gyertyatartókat, serlegeket,

dísz-émléktárgyakat és versenydíjakat,

mindennemű evőkészletet gazdag választékban, piperetárgyakat, stb. stb.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy

== nagy bevásárlási utamból ==

hazaérkeztem és a

„Glücksthal Gyula utódja“ czég alatt vezetett

nagy áruházamat

a legujabb, legdivatosabb és legjobb minőségű árucikkkel

dusan felszereltem.

A midőn biztosíthatom a n. é. közönséget arról, hogy gazdag választéku áruházamban igen jutányos árak, pontos és szolid üzleti kiszolgálás, a legmodernebb igényeket is teljesen kielégítő, dús választéku áruk ezek között **női konfekciók és gyönyörű szövetek** raktáron tartása és eladása által mindkoron főtörekvésem leendő nagybecsült vevőim teljes megelégedését kiérdemelhetni, egyben kérem szives pártfogását.

Kitünő tisztelettel
Weisz Simon.

Ügyes és megbízható lakatos-
segédek kerestetnek.

Nem gépész, hanem ügyes épület-
lakatos-segédek hálás és állandó fog-
lalkozást találnak **Fizély Károly** mű-
lakatosnál **Selmeczbányán**.

(Alapított 1830.)

MÁRKUS M.

czukrászata

Selmeczbányán

Deák F.-utca 7/L., saját ház.

Ajánlja a nagyérdemű közönségnek dús
választékát

husvétii

tojásokban

olesó árak mellett,

valamint kéri szives megrendelését

a hires kalácsokra,

az ünnepekre.

Tavaszi

divat-jelentés!

Vagyok bátor a nagyérdemű közönséget arról
értesíteni, hogy üzletemben a legujabb pá-
risi és bécsi

női és gyermek-, tavaszi és nyári

model-kalapok

már beszereztek

és azok a legfinomabbtól a legolesőbbig, dús
választékban raktáromban vannak.

Ajánlom ezenfelül gazdag választéku rak-
táramat, melyben különösen a legdivatosabb
napernyők, bőr- és selyem-keztük, fehér-
neműek, bőrcipők, férfi nemez- és szalma-
kalapok, nyakkendők és sétabotok valóban
jutányos áron kaphatók.

Tisztelettel kérem üzletem meglátogatását és
biztosíthatom a n. é. közönséget a legszolidabb
kiszolgálásról.

Női kalapok divatosítása és átídomítása
olcsón eszközöztetik.

Megköszönve az eddig is tapasztalt nagyra-
becsült bizalmat, kérem azt továbbra is részemre
fenntartani.

Kiváló tisztelettel

HERCZOG M.

Szabóüzlet-áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses
tudomására hozni, hogy a Sztinyai-házban eddig
fennállott

szabóüzletemet

a Zsigmond- és Bányász-utca sarkán levő
saját házamba helyeztem át

és ott, úgy mint eddig, elvállalok minden szabó-
munkákat, öltöny-javításokat és ruha tisztításokat
olesó árak mellett.

További pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel

MAREK ANTAL

szabómester.

Hirdetmény.

A Szentháromság-téren fekvő Sembery-féle

3 emeletes ház eladó,

mely áll a földszinten: 5 bolthelyiségből, 1 koresma-
helyiség és 1 pinczéből; I. emeleten: 4 szoba, 1 terem,
éléskamra és konyhából; II. emeleten: 5 szoba, élé-
skamra és konyhából; III. emeleten: 9 szoba, 2 élé-
kamra és 2 konyhából,

légszesz- és vízvezetékekkel.

Eladási ár 22 000 frt, évi jövedelem 1900 frt. —
Bővebb felvilágosítással szolgál **Dimák J. E.**
kereskedő, mint Sembery Irén urnő meghatalmazottja.

Új könyvnyomda.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség nagybecsült tudomására hozni, hogy **Selmeczbányán (Fő-téren, az
u. n. Magasházban)**

„Pannonia-könyvnyomda“

czég alatt, a kor legfokozottabb igényeinek teljesen megfelelő

gyorssajtó-könyvnyomdát

nyitottam, melyben a legkisebb nyomdai munkától a legnagyobbig, bármily terjedelmű **könyvek, táblázatok, hirdapok** stb. kiváló
gonddal, szakavatottsággal, a legjutányosabb árak mellett és a legrövidebb idő alatt készíttetnek el.

Midőn könyvnyomdám megnyitására a mélyen tisztelt közönséget értesíteni szerencsém van, tisztelettel kérem, hogy egy
próba-megrendeléssel megtisztelni kegyeskedjék. Lankadatlan ifju erőm és több nagy városban szerzett szakismereteim minden esz-
közével igyekezni fogok mélyen tisztelt megrendelőim kívánalmainak és igényeinek teljesen megfelelni.

Magamat a mélyen tisztelt közönség jóindulatába és szives pártfogásába ajánlva vagyok,

teljes tisztelettel

„Pannonia-könyvnyomda“

(tulajdonos: Blayer Adolf.)